

1. inleiding

De middeleeuwse maatschappij kende tot ± 1100 drie standen:

- a) de kerkelijke stand
- b) de ridderstand
- c) de boerenstand

Na 1100: opkomst van de steden, burgerij en gildewezen. Ontstaan van de lekenateliers naast kloosterateliers. De kerk had grote invloed op de middeleeuwse maatschappij. Kloosterscholen waren de centra voor wetenschap, muziek, beeldende kunsten en landbouw. De pelgrimstochten en kruistochten nemen een aanvang. Begin van de geldhandel. Men maakte een scherp onderscheid tussen goed en kwaad, arm en rijk.

De Romaanse stijl was voornamelijk een kerkelijke stijl, die zich vanuit Zuid-Oost Frankrijk ontwikkelde.

2. de beeldende kunst

2.1. bouwkunst

- de muur als constructief element was essentieel. Doorbreking van de muur betekende een grote verzwakking van de constructie; kleine vensters. Toepassing van *lisenen*.
- basilicatype, gebaseerd op Romeinse voorbeelden
- latijns kruisvormtype werd hieruit afgeleid
- ontstaan van het stenen gewelf:
 - tongewelf/kruisgewelf
 - spitsongewelf
 - koepelgewelf
- stenen gewelf veroorzaakte zijwaartse druk: muur als constructief element essentieel:
 - dikke muren
 - muren met steunberen
- travee en gebonden stelsel

2.2. beeldhouwkunst

- de beeldhouwkunst was ondergeschikt aan de architectuur. Het beeld kwam niet buiten het kader van de muur of zuil
- beeldhouwwerk werd aangebracht aan de ingang van kerkportalen en op kapitelen
- symbolische, verhalende uitbeelding van bijbelse voorstellingen
- op de kapitelen: florale motieven en afbeeldingen uit het dagelijkse leven, naast bijbelse taferelen

2.3. schilderkunst

Geen zelfstandige schilderkunst, wel:

- in relatie tot de architectuur, fresco's in kerken en kloosters
- lineaire voorstelling, geen perspectief
- miniatuurschilderkunst in manuscripten:
 - versierde beginletters
 - *tapijt bladzijden*
 - kleine verluchtingen tussen de tekst

3. toegepaste kunst

3.1. gebruiksvoorwerpen

ivoorsnijkunst:

edelsmeedkunst:

- zie Carolingische kunst
- Centra in Maas-Rijnland
- voorwerpen vooral in opdracht van koning of kerk vervaardigd
- veel goud, zilver, brons en (ongeslepen) edelstenen

3.2. mode – textielvormgeving

mode:

- man droeg broek met daarover tuniek die tot de knie reikte, lange tunieken alleen in hogere kringen (invloed Byzantijnen)
- vrouw droeg lange tunieken van verschillende lengtes over elkaar. Over het hoofd werd een lange sluier gedragen.

borduurwerk:

- profaan borduurwerk (tapijt van Bayeux)
- kerkelijke gewaden werden zeer fraai geborduurd met o.a. goud- en zilverdraad.